СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 211. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа 11-го вересня 1935. — VOL. XLIII. No. 211. Jersey City, N. J., Wednesday, September 11, 1935 THREE CENTS

СЕНАТОР ҐУЇ ЛОНҐ ПОМЕР

БАТОН РУЖ (Луізіяна). — Сенатор Ґуї Лонґ помер тут у вівторок коло 4-тої години рано з ран, які йому завдав у неділю вечором вистрілом з револьвера д-р Вайс.

Що сенатор Лонґ не мав великих шансів вийти з життям з замаху на своє життя, показалося ще в понеділок, як лікарі зробили докладні оглядини ран та переконалися, що куля пробила грубу кишку та печінку, з котрих то ран одна могла спричинити смерть. Лікарі пробували удержати його при життю переливанням усе свіжої крови з інших людей, але по 4-тій трансфузії це вже не помагало. Ранений почав часто тратити память. Далі, як приходив до памяти, не пізнавав знакомих, що стояли коло нього. Потім утратив память і почав горячкувати. Його пульс підскочив до 118 ударів на мінуту.

Напруження в столиці стейту.

Замах на сенатора Лонґа, що був справжнім диктатором стейту Луізіяни, викликав поважне замішання серед його прихильників.

Хоча вони кажуть, що замах це особистий вчинок, що не має ніякого звязку з широким народнім рухом, ціле місто поставлено немовби в стан облоги. Стейтові війська не допускають нікого до стейтового Капітолю, де виконано замах на сенатора Лонґа, ні до шпиталю, де лежить сенатор. Командант стейтової поліції приказав стріляти кождого фотографа, що що захоче фотоґрафувати коло Капітолю або шпиталя. Кождий, що хоче ввійти до стейтового дому, має піддатися докладній особистій ревізії. До міста візвано ще більше стейтового війська.

Тисячі людей взяли участь у похороні д-ра Карла Остина Вайса, котрий згинув з рук прибічної сторожі сенатора Лонґа по доконанім на нього замаху. Автопсія його тіла показала, що він мав 30 ран від куль зпереду, 29 ран ззаду, а 2 рани в голові. Рахують, що в нього попали 62 кулі. Його похорон відбувся з римо-католицької парохії Св. Йосифа, до котрої він належав.

Його матір боїться пімсти прихильників Лонґа. Вона каже, що д-р Вайс ніколи не давав нікому натяків на свій намір.

Серед прихильників Лонґа заповідається на боротьбу між двома ривалізуючими зі собою ґрупами. Смерть Лонґа припала саме вчас, коли Лонґ ще не вспів зілляти ці ґрупи в одну цілість.

Враження в краю.

Родина Лонґа дістала з цілого краю справжню повінь кондоленційних телеґрам і листів.

Між іншим прислав кондоленції президент Рузвелт. Президент висказує свій жаль, що в політичній боротьбі вживається замаху. Дух насильства є ворожим американській політичній традиції, каже президент. Всякі справи треба розглядати спокійно й без пристрастей.

Конґресмен Финерті з Пенсилвенії домагається проведення слідства над замахом на сенатора Лонґа. Не дивлячися на вакації конґресу, таке слідство, на його думку, міг би повести комітет для розсліду виборів.

ЮНІЇ ДУМАЮТЬ ПРО СТВОРЕННЯ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Серед делеґатів на річну конвенцію стейтової Федерації Праці кружляють балачки про потребу створення спеціяльної робітничої партії.

Про потребу такої партії виготовлено вже 29 резолюцій. Видно, що ця справа займає найбільше увагу делеґатів.

ТРИ ТРУПИ В РЕЛІҐІЙНИХ СУТИЧКАХ У МЕКСИКУ.

МЕКСИКО. — У сутичці між католиками й війском і поліцією в Тамульте, в стейті Халіско, згинули три особи.

До сутички прийшло, як католики пробували визволити з тюрми священика, котрого уряд арештував за недозволене виконування реліґійних практик. Арештовано 20 осіб.

БАЧИВ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ КАТОЛИКІВ У НІМЕЧЧИНІ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Алфред Талі, що приїхав сюди на кораблі Північно-Німецького Лойду „Европа", каже, що він бачив факти переслідування католиків у Німеччині.

Урядови, що не дадуть нарушувати цілости католицьких церквах читано пастирський лист епископів Німеччини, в котрім вони заявили націстичному урядови, що не дадуть нарушувати цілого католицької церкви. Він каже, що молоді „брунатні сорочки" ображають почування католиків грубими публичними насмішками з католицької церкви.

СТРАЙКУЮТЬ НА ДОПОМОГОВІЙ РОБОТІ.

БРУКЛИН. — Коло сотки робітників, занятих при перебудові дому Бруклинського Музею, що дістали роботу від уряду, вийшли на страйк, не дставши від уряду на час заплати за свою роботу.

БЕЗ РУМУНСЬКОЇ МОВИ НЕ МОЖНА ИТИ НА ПЕНСІЮ.

Часописи розписуються про міністеріяльний розпорядок, яким забороняється лікарям видавати свідоцтва на підставі яких багато урядовців пенсіонуються. Перед відходом на пенсію мусять меншостеві урядовці зложити іспити з румунської мови, і то з успіхом. Хто таких іспитів не зробить, не може йти на пенсію.

ПОСТРІЛИЛИ СОЛТИСА.

Солтиса села Потік, коло Бережан, Івана Огродніка, постріляли невідомі справці у його хаті. Стріляли крізь вікно. Солтис ранений у рамя. Згідно з переведеними доходженнями, замах на солтиса спричинили особисті порахунки, здається тому, що солтис некорисно зізнавав в однім процесі. Слідство ведуть далі.

РОЗСТРІЛИ В СОВЄТАХ.

На Уралі в Нижнім Таґілю виконали присуд смерти на 6 особах, яких засудили за вбивство письменника Рикова та слідчого судді Кедуна. В Томську суд засудив на розстріл 3 залізничників, обвинувачених у масовім відрізуванні ґумових частин від автоматичних гамульців, щоби потім їх продати на вільній торговиці.

СХОПЛЮЮТЬ ДІТЕЙ.

В Лодзі схопили 8-річного Стася Павського, якого знайшли опісля на шляху біля Ґлувна. Вкрав його Евгеніюш Ґалецький з Варшави. Індивіда арештовано. — В Новім Торзі викрала кілька разів карана Вероніка Добоньцевич 4-лівню дівчинку, Ванду Лях. По чотирох днях поліція арештувала Добоньцевичеву, а дитину віддала родичам.

НЕПОШАНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СВЯТ.

Сяніцький суд визначує розправи для греко-католиків навіть у їх торжественні свята. Ось так на день 12-го липня (св. Петра й Павла) визначено між ін. розправи проти Миколи Штиля й проти Анни Поточної.

АСЕКУРАЦІЙНИЙ ОБМАН.

Хаїм Вайнберґ зголосив властям, що крамницю його тестя Ляндесмана при вул. св. Марціна ч. 22 у Львові ограбили вломники на кілька тисяч злотих. Слідство виявило, що влом був уданий і що „пошкодовані" бажали дістати премію від асекураційного товариства. Оба теж у вязниці.

ЩО СТАРІСТЬ МОЖЕ.

Відомий австралійський архитект Артіер Пек рішив відсвяткувати свято своїх 80-тих уродин першим летом на літаку. Подорож припала йому так до вподоби, що він почав брати лекції кермування літаком, щоб до кінця життя не їздити нічим іншим, тільки літаком.

ПОТОНУВ У СТАВІ.

Службовець покуратури в Бережанах, Йос. Тарібек, вибрався з товаришем каяком на прогульку на місцевий став. Сильний вітер перевернув каяк 50 м. від берега. Тарібек потонув, товариш його виратувався.

НОВА ШПИГУНСЬКА АФЕРА.

Французька влада безпеки викрила нову шпигунську аферу, якої сліди ведуть до таких місцевостей на Ревієрі як Ніца, Монте Карльо, Канни, Бо Солей. Шпигунською акцією кермував Евген Ган, уроджене́ць Берліна, який від довшого часу мешкав зі своєю матірю в Монако. Ган зосереджував у своїх руках інформації від кількох аґентів. Поліція арештувала Гана і його трох спільників.

ОБМАНЦІ І ЩЕ РАЗ ОБМАНЦІ.

Львів може почванитися помисловими людьми. Отсе поліція арештувала якогось Красічинського, що жирував серед бідних дівчат, які прийшли за службою до Львова й забирав від них останні гроші та документи ніби на те, щоб виробити їм посаду. — В суді знов відповідав якийсь Єржи Дуда, що взяв у Львівських Броварах на підроблене замовлення маґістрату 250 п. пива й опісля продав його до ресторану Харакової в Ринку за 136 зл. — А вже найкращу пригоду мала служниця Явдося Познак з Собеського 25: Під брамою приступив до неї якийсь тип, заявив їй, що закохався в ній з першого погляду, хоче женитися і взяв її на прохід. Так пішли аж за місто й говорили, як голубів пара, від 11 год. вранці до 4 попол. У згаданей годині „наречений" попросив у дівчини 40 зл. на шлюбні формальности, але як тільки дістав їх — утік, навіть не прощаючись. Дівчина лишилася з охотою виходити замуж, без грошей і заплакана пішла на комісаріят.

ЗЛОЧИНЦІ ПРИСИПЛЯЮТЬ У ПОЇЗДАХ.

В залізницях у Польщі появилися цікаві злочинці. В поїзді Варшава—Криниця—Закопане один з них махнув у повітрі хусточкою, а кілька хвилин пізніше всі пасажири заснули від наркотику і збудилися щойно сім годин пізніше з болем у голові і порожними кишенями. Злочинець украв Г. Щупакови 300, Марії Щупаковій 400, Германови 330 і М. Корпелевичевій 500 зл. і пропав як камінь у воду.

ПЕРЕГОНИ ЛЕВІВ.

У Капштаді ввели новий спорт: перегони левів. Вибудували гіподром з високою огорожею і випустили із кліток 4 леви, перед якими бігла антильопа. Леви зпочатку були збентежені, але це тривало тільки одну мить. За неповну мінуту антильопу розшматували. Зібрана юрба глядачів була розчарована таким коротким видовищем.

КАЦАПИ ТРЕМТЯТЬ ЗА НАРОДНИЙ ДІМ.

В салі „Народнього Дому" відбулися наради наших „русских", що в великій більшості не вміють ні говорити, ні писати по московськи. Вони впевняють, що Українцям Народнього Дому ніколи не віддадуть.

ПОЛІТИЧНЕ ВБИВСТВО В БОЛЬШЕВІЇ.

В донецькому окрузі невідомі спричинники вбили голову міського совєту, Свиридова.

ЕНЕРҐІЙНІ МОЛОДІ МАДЯРКИ.

Славна мадярська переможниця у фехтових змаганнях, Чібі Елєк, компонує тепер музику до оперетки. Лібрето склала її сестра. Сестри сподіваються, що оперетку виставлять уже цієї осени в Будапешті. Обі вони заробляють покищо гроші як провідники для чужинців по місті і вправляються в свому спорті, щоб узяти участь в олімпійських змаганнях. Оперета буде на тему спортову.

7 МІСЯЦІВ ЗА ДРУКАРСЬКУ ПОМИЛКУ.

У німецькому місті Леах станув цими днями перед судом власник друкарні, де друкують один денник. У ґазеті був передрук одної відозви, що кінчилась звичайним окликом „Гейль Гітлер!" У ґазеті зробили помилку і видрукували „Гайльт (вилікуйте) Гітлер!" За букву „т", додану на кінці слова власник друкарні дістав 7 місяців вязниці.

МІЛІОНЕРИ В БУДАПЕШТІ.

Вони поволі щезають. У четвертій частині міста т. зв. плютократів було ще перед кількома роками 25 міліонерів, між ними таких, що мали власність оцінену на 10 міліонів пенґо. В цьому році число міліонерів зменшилося на шість. Найбільший багач мав тільки 8 і пів міліонів пенґо, а маєток інших доходив до півтора міліона.

ЖІНКА ХОЧЕ МАТИ НАЗАД БОРОДУ.

Парижанка Жермена Дюбесон процесується із своїм чоловіком за бороду. Бороду мала вона, не він. Тією бородою, довгою як у св. Миколи, заробляла вона на прожиток у ріжних варієте. Люди не вірили, що жінка може мати таку бороду іюрбою ходили подивляти її. Раз посварилась вона із своїм чоловіком і той, наслідуючи старозавітну Далілю, відтяв жінці підчас сну її бороду. Через те втратила вона свою посаду у мандрівнім варієте і домагається відшкодування 50,000 франків.

ПОДРУЖЖЯ І МЯСО.

В „Івестіях" з 27-го липня знаходимо таку скаргу робітника Козлова: „Я рішив оженитися з колгоспницею. Вона згодилась і ми рішили зареєструвати свій шлюб. Та вона мусіла мати пашпортову книжку і для цього треба було звернутись до сільського совєту. А совєт не дає згоди, бо вона, мотивує, не віддала ще державі 35 кіля мяса. Ми розяснювали в сільському та районовому виконавчому комітеті, що як тільки підросте теля, тоді виконаємо обовязок постачі мяса, давали заяву — нічого не помогло. Невжеж через це я не можу женитись?"

СМЕРТЬ НАЙТЯЖЧОГО ЧОЛОВІКА.

У Парижі помер Фридерик Ремон, що мав славу найтяжчого чоловіка в світі. Інша справа, що він ніколи не важився, мовляв: не було такої ваги, що моглаб витримати його тягар. Вистарчить навести тут обвід його грудей, 2 метри 15 центиметрів, щоб уявити собі цього великана. Виступав він у цирках і всюди викликував правдиву сензацію.

В ГАЛИЧИНІ ВИБРАНО 9 УКРАЇНЦІВ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

ВАРШАВА. — Зпоміж нововибраних 205 послів до сойму 190 належать до урядового бльоку. В трох округах відбудуться доповняючі вибори, бо там не явилися навіть 10,000 до голосування. Опозиція задоволена з висліду виборів тим, що мало виборців брало участь у голосуванню.

Найбільше виборців явилося до голосування в Східній Галичині. Тут Українці здобули 9 мандатів, а Жиди вибрали 4 послів.

Урядові круги признають, що виборча ординація це великий промах, коли на 4 кандидатів з тієї самої партії треба було вибирати двох.

В кількох місцевостях у Познанщині прийшло до розрухів, серед котрих поліція вжила пальної зброї. Вбито одного чоловіка.

ПОМЕР АРТИСТ ОЛЕКСА НОВАКІВСЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — В ночі з середи 28-го на четвер 29-го серпня ц. р. помер у Загальному Шпиталю у Львові після двотижневої важкої недуги український мистець-маляр, Олекса Новаківський. Помер на затроєння крови в 62. році життя. З Новаківським зійшов у могилу наш найбільший та один із найстарших зпоміж львівських українських мистців, що залишив у нашому мистецтві окрему сторінку своїм талантом і невтомною працею. Він уродився 14-го березня, 1872 р. у Слободо-Ободівці на Поділлі, малярства учився у краківській академії мистецтва. Похорон відбувся в суботу, 31-го серпня зполудня з Преображенської церкви при численній участи духовенства під проводом епископа Івана Бучка і великого здвигу народу. Поховали його на Личаківськім цвинтарі серед зливного дощу.

XI. КОНҐРЕС ЕВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ.

ЖЕНЕВА. — Тут відбувся в днях 2-го, 3-го і 4-го вересня ц. р. одинацятий з черги конґрес европейських національностей, до якого належать також і Українці з Польщі й Румунії. Від Українського Національно-Демократичного Обєднання прибув на конґрес д-р Любомир Макарушка.

СОВЄТИ ТРУБЛЯТЬ ПРО НАДІЛ ЗЕМЛІ КОЛХОЗАМ.

МОСКВА. — Останнього тижня Сталін придумав компроміс між соціялістичними теоріями і бажанням селян. Він признав колхозам вічну власність землі. Її не вільно ні продавати ні обдовжувати. Землю віддається повільно і то як заплату за викінчення перед часом жнив з уплатою податків державі. Таке проголошення відбувається серед великої паради і високопарних аґітаційних промов. Для аґітаційних цілей роблять большевики тепер те, що ще перед трома роками було причиною великого розярення і терпіння.

МОСКВА ОБВИНУВАЧУЄ НІМЕЧЧИНУ В ПРОТИСОВЄТСЬКИХ ЗАТІЯХ.

МОСКВА. — „Ізвєстія" подають: Німеччина вмагає до того, щоб створити союз держав з Польщі, Угорщини, Болгарії, а може й Югославії, щоб розбити французько-совєтський союз. Угорщині обіцює вона частину Підкарпатської Руси, а Болгарії частину грецької Македонії. Але важко Німеччині ще обіцяти щось Югославії й Італії, які не хочуть вступати в цей союз.

НАЦІСТИЧНИЙ КОНҐРЕС НІМЕЧЧИНИ.

НОРИМБЕРҐА. — Шестий націстичний конґрес Німеччини зібрався тут у вівторок, 10-го вересня при співучасти Адольфа Гітлера й інших націстичних провідників. Нараховують пів піліона націстів, що прибули сюди для маніфестації разом з делеґатами. На конґрес запрошені також заграничні дипльомати.

ЗАСУДИЛИ НА СМЕРТЬ 23 РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ В АЛЬБАНІЇ.

ТІРАНА (Альбанія). — Тут покінчився процес проти учасників недавнього повстання в Фієрі. Засуджено на смерть 23, на досмертну вязницю 10, на 15-літню вязницю 12, а увільнено цілком 50 осіб. Розправа була тайна. Після неї зрезиґнував із становища міністра освіти Міраш Іванай.

ІТАЛІЯ НЕ ХОЧЕ ЗОБОВЯЗАТИСЯ ДО МИРА В ЧАСІ НАРАД ЛІҐИ.

ЖЕНЕВА. — Нема надії, щоб комісія пятьох, вибрана минулого тижня для провірки італійсько-етіопського питання, могла щонебудь осягнути, бо Італія відмовилася дати забезпеку, що не буде робити дальших воєнних кроків у часі нарад комісії.

ЗА МОНАРХІЮ В ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ. — На засіданню кабінету міністрів прийшло до стрілянини. Ранено ґенерала Панайотікоса, провідника републиканців. Кажуть, що це сталося наслідком гострої виміни слів між прихильниками монархії й републики в кабінеті.

Премієр Цальдаріс, вертаючи з вакацій у Німеччині, заявив, що дня 15-го листопада ц. р. відбудеться в Греції плебісцит над тим, чи Греція має бути дальше републикою, чи має стати монархією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МЕДВЕЖА ПРИСЛУГА

Коли іде про розголос, то нюйорський поліційний суддя Люї Бродський осягнув свою ціль, назвавши німецький націстичний прапор „прапором морських розбишак" та звільняючи від кари пять осіб, обвинувачених за заколот, викликаний у своїм часі на німецькім кораблі „Бремен". Той розголос уже так широкий, що суддя Бродський став малощо не міжнародньою фіґурою. Про нього вже балакають не тільки в Ню Йорку, не тільки в Америці, але в цілім світі. А в Німеччині преса забуває за те, що здерто в нюйорській пристані націстичний прапор з німецького корабля, а розписується виключно про зневагу, нанесену Німцям суддею — Жидом.

Виходилоб, що суддя Бродський добре відплатився націстичній Німеччині за її вороже відношення до Жидів. І певно, що неодин Жид затирав руки від радости, коли читав оречення судді і його додаткове вияснення, в якім висловився зі зневагою і погордою про німецький прапор. Дуже можливо, що й сам суддя Бродський думав не так про розголос, якого наберуть його рішення і вияснення, як про те, щоб дати вислів своїм почуванням, звязаним з жидівською расою, з якої походить. Можливо, що він не бажав нічого іншого, а тільки хотів запротестувати тим способом проти націзму і звязаного з ним терору. Так підкреслюють тепер американські часописи, головно нюйорські, де це все скоїлося. Але разом з тим навіть ті часописи, яких власниками є Жиди, зачинають по протесті Німеччини глядіти на цю справу дещо іншими очима. Навіть з коментарів тих останніх часописів виходить, що суддя Бродський не зробив своїм поступуванням ніякої доброї прислуги ні собі, ні Жидам, ні американському судівництву. Замісць зашкодити націстичній Німеччині, як він собі цього бажав, він дав її змогу вийти на верх. І ще загнав у ту справу американський уряд, який тепер мусить намагатися направити нетакт судді. Він дав притоку до таких коментарів, що до Ню Йорку можуть спокійно заїжджати совєтські кораблі з їх серпом і молотом, а націстичні зі свастикою не можуть, бо є ніби жидівські судді, які звільняють комуністичних напасників. Не входячи в інтерпретацію тих усіх коментарів, можна одно цілком певно ствердити, що отся маніфестація американського патріотизму судді Бродського з його інтерпретацією американської конституції була не на місці. Не поміг він тим ні Америці ні Жидам. І з того боку отсей випадок є доброю наукою для усіх тих, що прикривають патріотизмом горячкові, не обдумані виступи, які не приносять нації ні чести ні користи, а за які треба нераз встидатися, а то ще й відповідати. Тому не зашкодить і нам Українцям запамятати цей випадок і навчитись дечого зі шкоди інших.

ТРАҐЕДІЯ МОЛОДІ В СССР.

Коли в кождій державі молодь є надією нації і основою її майбутнього розвитку, то в СССР московський уряд будує цілком свідомо і систематично вже тепер цілу державу на молодім поколінню. Населення старшого віку „заражені" дореволюційним світоглядом, московський уряд винищує послідовно не лише політичними переслідуваннями, а і цілою господарською системою, що засуджувала старше покоління на повільне вимирання.

Згідно з большевицькою статистикою, якій можна вірити чи ні, на 168 міліонів цілого населення Союзу 93 міліонів молодші 25 років, понад дві третини цього числа молодші 14 років, отже уроджені вже при большевицькім режімі, себто про старий лад навіть споминів не мають: про цілий світ знають лише те, що їм говорить большевицька школа та пропаґанда. Здавалось би, що така молодь мусіла бути ідеальним знаряддям большевицької держави. Тим часом в дійсности так воно не є.

В совєтській пресі зявляються все частіше скарги на молодь, а зокрема на комсомол. З провінціональної совєтської преси можна довідатися, що численні банди безпритульних дітей лишаються постійним лихом совєтських міст і сіл не зважаючи на те, що їх безупинно виловлюють і засилають десятками тисяч до таборів на північ, де вони масово гинуть від голоду, зимна і хоріб. Зокрема скаржиться совєтська преса на отруйний вплив безпритульних на дітей початкових шкіл.

Але не багато краще стоїть справа і з молоддю вищих шкіл та молоддю взагалі. „Ізвестія" з кінця липня ц. р. писали: „Чогож бракує нашій молоді? Бракує культури, грамотности. Виховання молоді уважають чомусь в багатьох орґанізаціях справою другорядною, а на перший плян висовують господарські функції комсомолу. Часто відчувається гостро брак знання та політичного підготування. Особливо лишається позаду культурний та політичний рівень молодих робітниць".

Тут-же подається властиво і причини некультурности совєтської молоді: їх заскоро запрягають до роботи і нечувано визискують, користаючись попереднім невільницьким вихованням. „З початку другої пятилітки в промислі припадало на 100 осіб 33 у віці молодіж 22 років і 55 у віці до 30 років". „Отже незвичайно високий відсоток: що зясовує вистарчально руїну родинного життя в СССР. На старше робітництво припадає таким робом лише 13 відсотків, число очевидно невистарчальне для керування молодим робітництвом.

Тіж самі „Ізвєстія" писали, що контрольна комісія ствердила незвичайно низький рівень навіть технічної освіти молодих совєтських інжинірів. Щодо рівня загальної освіти, то деякі з цих „інжинірів" не могли написати грамотно навіть подання про прийняття їх на службу. Найгірше стоїть справа з історією, деяке знання якої почали жадати тепер від інжинірів з огляду на новий московсько-патріотичний курс навчання. На питання, що таке був епископ, один з таких інжинірів відповів, що він знає, що таке мікроскоп і електроскоп, але, що це епископ, він не знає. На питання, хто був Петро Перший, дано відповідь, що він був теслею, потім матросом, а потім його висунули в царі. Взагаліж історії давалась така дефініція — "перед жовтнем 1917 р. була всяка наволоч, а потім прийшла совєтська влада".

Наслідком цього демаґоґічного большевицького виховання, незвичайно низького рівня освіти та немилосердного визиску молодь тікає в останнім часі масово з вузів та втузів до фабрик на становище звичайного робітника. Розчаровання молоді виявляється часом в хуліґанстві, піятиці та великім числі самогубств.

На ідеольоґічні та політичні линвоскоки московського уряду в межах ССР та на міжнароднім терені, вихована в дусі початкового большевизму, молодь відповідає часто переходом в табор опозиції, коли вона не перестає взагалі цікавитися політичним життям. До такої опозиції належав, як відомо, і убийник Кірова, комсомолець Ніколаєв.

Зазначені явища відносяться головно до життя московської молоді; молодь поневолених націй, поминаючи її численні змосковщені кола, боронить в значній мірі від отруйного впливу комуністичної партії глибока ненависть до Москви взагалі, яку стало збільшують постійні національні переслідування. Гіркі скарги московського намісника на Україні, Постишева, на „націоналістичний" дух в українських школах, доводять яскраво, що московська і українська молодь прямують ріжними шляхами.

На загал-же, нема сумніву, що сучасна траґедія совєтської, а властиво, московської молоді, є одною з найтяжчих поразок московського уряду на внутрішнім ґрунті.

М. Данько.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За серпень 1935)

I. ПРИХІД:

З перенесення		$ 88.97
Прихід у серпні		2,402.27
Разом		$2,491.24

II. РОЗХІД:

а) **Висилка до краю:**		
1) Визвольна боротьба	$2,100.00	
2) Рідна Школа	75.00	
3) Інваліди	75.00	
4) Письменники	50.00	
5) Голодуючим у Яворівщині	20.00	
6) Лемківщина (на книжки)	20.00	
7) На бюст Шевченка	15.00	
8) Студентам	15.00	
9) На памятник Вітовського	10.00	
10) На шпиталь у Львові	10.00	
11) Кошта висилки і письм	17.00	$2,407.00
б) Кошти вдержання канцелярії		25.00
Разом		$2,432.00

III. ЗІСТАВЛЕННЯ:

Загальний прихід	$2,491.24
Розхід	2,432.00
Остається в касі Обєднання з кінцем серпня 1935 року	$ 59.24

Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці.

ЯК ПІДГОТОВЛЯЛИ ВИБОРИ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

(Оріґінальний допис з Галичини).

Вибори до польського сойму уже так, якби і відбулися... Так звані „окренґове виборче зґромадзеня" уже відбули свої засідання й усталили на лістах кандидатів по чотирох з кандидатів на кандидатів, з котрих ті два, що є на перших місцях лісти мають бути послами. Мають бути — і будуть, а то тому, що виборець, котрий не хоче або невміє на картці до голосування зазначити оливцем двох любих йому кандидатів і віддає ту картку без усяких знаків, тоді вважається, що він голосує на тих двох, що стоять на чолі картки до голосування. Поміж голосуючими Українками і Українцями є певне **70** процент анальфабетів. А це значить, що хто з них піде до голосування — той (та) буде голосувати власне на тих двох „чільних" кандидатів. Чи є ще де на земській кулі такий спосіб голосування — не знаємо. Мабуть нема. Але в Польщі є — і з цим треба числитися. З цим отже і справді числилася в Галичині партія „УНДО", що ввійшла в порозуміння з польським урядом і позискала, що цей їй признав **пятнацять мандатів** з Галичини.

Дня 14. серпня на „посєдзенях" тих окружних „виборчих зґромадзень" усталено посольських кандидатів і вийшло таке, що у **13-тьох** лістах на других місцях (на перших все стоїть Поляк) оставлено по одному ундівському кандидатови. Двох — перепало, бо попало на дальші місця. Повстало замішання, затуркотіли телеґрафи і залопотіли телефони, бо виходило таке, що зглядом двох кандидатів ундівських уряд зломив договір. Та центральний уряд тут невинен, але незручність двох старостів. Дістали телефонічно „носа", і їх горячим старанням удалося упросити тих обидвох панів, котрі ненадійно попали на другі місця, що вони зреклися тої чести. Були це Поляки Ян Домбровський і ксьондз Пухала. Цей другий — не так дуже й хотів датися старости на підмову, але власний біскуп вдався в це діло, щоби ратувати повагу центрального уряду. І ксьондз Пухала хоч і „з болєм серца" таки піддався.

Досить, що по тій операції сміло вмаширували на другі місця дотичних міст адвокат д-р Біляк і урядовець РСУК-а Зенон Пеленський.

Значиться, що галицькі Українці уже мають, або так як мають своїх **15** соймових послів. Іде лиш про це, щоби при головуванню кождий з тих панів (бо пань нема) дістав ще по **десять тисяч** голосів — і справа буде скінчена. А це не є знову так тяжко, бо округи виборчі є величезні, а солтиси та начальники волостей уже подбають, щоби якнайбільше людей піґнати до голосування.

Тут отже може бути лише одна перешкода: бойкот з боку своїх. — Між своїми, охочими до бойкоту мають вплив тепер лише радикали, бо Паліїв зі своїм „одноцілим фронтом", себто зі своєю партією безпартійних — доперва собі виробляє деякий вплив. Знову націоналісти, що є теж проти участи у виборах — це по більшій части молодь.

Щодо радикалів — то є очевидним, що вони поставили свою ставку на хибну карту і що їх диктатор д-р М. Стахів попросту „пересадив сакраменти". Ціла їх акція не має ніякого сенсу, бо як брали участь в попередніх виборах, так могли і тепер це робити. І в реакційнім будучім соймі — треба мати заступників українських інтересів. А тепер вийде й таке, що радикали через короткозору політику Стахова — взагалі не будуть мати в тім будучім соймі ні одного свого партійника й як леґальна політична партія зійдуть з політичного овиду. Навіть дві найстарші радикальні округи: Станиславівщина і Коломийщина лишається тепер без радикальних послів, бо першу буде заступати висланник еп. Хомишина д-р Волянський, а другу — Ундівець Заваликут. Цього останнього ундівська верхівка також лише з дуже великим болем серця рішилась приймити на лісту кандидатів, а то під загрозою, що в противнім випадку готов стати послом Драгоманівець Трильовський, котрий — яко ворог бойкоту покинув радикалів.

У всякому разі — з національного становища — представляє бойкот велику небезпеку, бо могли би повиходити послами якісь національні наші противники або — що гірше — хруні. А так — поміж тими майже вже вибраними послами бачимо всежтаки людей, що відогравали вже і якусь позитивну ролю в нашім національнім життю. З „нових" треба піднести імя д-ра **Р. Перфецького**, котрий зрештою вже перед світовою війною був послом соймовим у Львові а за нашої державности членом Західньо-Української Національної Ради (парляменту). Він-то і перепер зміну назви укр. нац. демократичної партії на „трудову", (така тоді в 1919 році — мода була) а з неї потім вийшли: „Ундисти". Д-р Перфецький працював підчас війни в Німеччині в таборах полонених, звідки вийли його одначе Наддніпрянці. Потім працював він при боці д-ра Петрушевича у Відні і в Берліні. Вертаючи до краю — мусів він підписати Полякам цироґраф, що не буде мішатися до політики — і справді працював лише на просвітньо-господарськім полі. Як видно — то польський уряд згодився вже і на політичну його діяльність, та знаючи його горожанські чесноти, треба вірити, що і тепер він не завела покладаних на нього надій.

Дотеперішній голова Унда д-р Дм. Левицький усунувся від політики, зглядно відчув, що уряд його не допустить. На чолі Унда станув заступник голови В. Мудрий, редактор „Діла". Не допустив уряд до мандату і Мілени Рудницької, котра своєю „заграничною політикою" досить йому крови напсувала. Навіть її пашпорту на їзду на жіночий конґрес в Царгороді не дав. Д-р Ст. Барана не хотів знову польський уряд допустити на кандидата в його власнім окрузі в Тернопільщині — щоби там не зріс занадто його авторитет. Допущено його за це в Чортківщині. В Дрогобиччині поставлено кандидатом д-ра Витвицького, що був в році 1919 делеґатом галицького уряду в Парижі. Вернувши з еміґрації до краю набрав в рот води. — Побачимо, що тепер буде.

Додам, що роля наших будучих послів в польськім соймі є покищо дуже загадочна. Не забуваймо, що вони не будуть вже посідати давної посольської недоторкаємости і що з першого-ліпшого віча зможе їх поліцай забрати в ланцюшках до тюрми. Дінтись це буде на підставі нової польської конституції проти котрої не лише Ундисти, але і радикали (на приказ Стахова) не хотіли голосувати, але вийшли із салі. За це дістануть перші бодай 15 мандатів, а радикали скомпромітувавши свій радикалізм, дістануть... пшик.

Юрій Горовенко.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

44

А був тоді навколо ліс непроходимий. У лісі яри, пригірки, багнища, вікна. Розказують, буцім то, коли князь Острозький місце собі на манастир вибирав, то заїхав аж сюди, де тепер стоїть там млин коло Яна. Там і памятник стоїть під липами. Знаєте ж? Ну, то-то. Так, кажуть, їде, значить, пан на коні. Доріжка вузенька, лісом, значить. Були з ним і отроки, та тих десь нечиста рознесла. Звісно, як молодь. Десь забарились, чи що. А князь, значиться, їде сам. Та що був за день зморений, так їдучи задрімав. І тут враз вискакує на нього здоровенький дик. — Кінь шарпнувся і князь ледь-ледь не полетів на землю, але на щастя через дорогу звішувала свої віти здоровенна липа. Одна гіля, значить, перевісилась геть над саму дорогу, так, що верхівець і головою дістане. І саме в той мент був князь під тією гілею. Мимохіть, падаючи, підняв він руки і зґрібнув за гілю. Таким чином дістався він на липу, сів на гілі і каже: — Ох, гірке те було дрімання. Хай, каже, на цьому місці повстане селище. Хай зникне ліс, звірина. Хай живуть працьовиті люди, а щоб мали вони де Господа Бога славити, збудую їм манастир.

І так сталося. І назвав князь те місце „Дремання", а з цього перейшло згодом на Дремань, а опісля Дермань. Ніби то в дзвіниці, яка уже кілька століть стоїть у нас, є давні сховища ріжних паперів. Є там старі, старі записи. І все це ніби виписане, про все це оповідає живе слово.

А скільки тут лісів було навкруги. Які яруги. Які ріки, багна. Все це старе-престаре. Сива давнина положила свою печатку навіть на наше небо. І люд наш давній якийсь, не сьогоднішній. Мури наших замків грубі, тяжечі. Вони свідчать про ту велику, нашу минулість, якої ми, діти, не можемо назад привернути.

І каже дядько: — Народ наш, як бачите, дрібнявіє. Народ наш, коли тільки почав робити панщину, коли тільки зігнув раз шию в неволю, так і залишився невільником.

Вже давно скасовано панщину. Скоро сотня років проповзла над нами, а ми все такі ж, як і були. Спокійні, похмурі, повільні. Нас не цікавить ані наша минулість, ані наша будуччина. Жили ми в лісах. Дерли мед по липах. Били звіра. Ловили рибу і платили, невідомо кому, податки.

Прийшли нові часи. Ліси наші пожерла машина. Безліч наплодилося народу. Де тільки була латка доброго поля, скрізь бачиш села, села і села. бувало, як їдеш до Острога, так один шлях, ліс і більше нічого. Сьогодні там самі хутори. А візьміть сюди, на захід сонця. До Будаража, до Мостів, до Шумавки, Кремянця. Знаєте, що то було перед кількома десятками? Знаєте, що то був ліс та вовк і злодій. Сьогодні ще деякий шмат лісу лишився, але хіба тому толк, який порядок? Рубається, нищиться. Самі корчунки. А що то буде за десять літ? Ну, звісно. Кому то наших багацтв шкода? Хто хоче, то й господарить, — Москаль, Жид, тільки не наш мужик. Яканебудь княжна Андрейова. Граф Ґрох-Грохольський, Димідов, Санґушко, ґандляр Таксар, Ґронфельд... — бачите, хто у нас господарі.

— Тото! — похитують головами дядьки.

А Володько слухає та міркує: — тому то й наші тато мусять в ліс по дрова в ночі їхати. Треба було на корито свиням кусок стовбура. Тато мусіли в ночі, в заметіль, коли побережник сидить в конторі, до лісу йти, мучитись, рубати. Бо свині корита потребують. А ліс той, думає Володько, на нашому стоїть.

І він переходить в думці далі. Згадує бородатого діда Кошіля, як то він сміється. Як то він гарячими коржиками з медом та огірком його вгощав. Хм... Коли той сміється, то щоки його надуваються і червоніють. Подібний він на св. чудотворця Миколу. — Це побережник нашого лісу, а Лісовський, що має дванадцятеро дітей, також. Тому то тато Кошіля завше радо витають. Тому то з Лісовським дуже щиро про Бога, про війну, ріжну старовину оповідають. А Лісовський стане, ноги розкарачить, подригує колінами: — Ну, воно „конешно". Єслі, таксказать, „примером", одним словом, то надано в древності лісу було сколько хатіш... Ідь бери, рубай... Ну-да, ну-да! — каже батько. Воно, трасця-ма, і тепер його ще не брак. Кебто його не так нищили... Кебто, скажемо, був господар до нього. А то що? Таксар? Жид, здира. Йому аби більше тисячок збити. Он у Острозі свій банок відчинив... А ми то що?

Лісовський підтакує головою, подриґує колінами, випє одну, другу чарку, йому посиніє ніс; заспіває він якусь розтяжну польську пісню. Володько слів її не розуміє, але знає, що Лісовський Поляк. Знає це і батько, але Лісовський намагається говорити по кацапськи. Оте його „конешно" за кожним словом, так, що Володько казав Стахові: — Ти „конешно". Слухай. Чому твій батько говорить „конешно" і колінами дриґає? А Стах витріщить випнуті сірі очиська і мовчить. Чоло у Стаха страшно вузьке. Волосся зачухране, виленяле. Ходить він і літом і земою без шапки. — А носик тонкий, тонкий, довгий, білий, а колись посиніє, як і у старого Лісовського. О, Стах, Стах!

Чому Володькові лізуть отакі спогади, він і сам путтям не второпає. І це все у хатині. Де реготуть дядьки. Де густо від диму, смороду дьоґтю та махорки. Де розпорюють овечі кожухи і летять на всі боки прудкі, крізь зуби сплюваки.

Млин і хатина були для Володька першою школою. Вчителі мінялися щодня і щодня Володько міг чути нові речі.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД І ІТАЛІЙСЬКИЙ НАРІД.

Італієць Анджельо Креспі пише до „Манчестер Гардієна" з Люґана, в Швайцарії, що підчас своїх вакацій в цій части Швайцарії, де населення говорить італійською мовою, він стрічав багато Італійців, що по волі або неволі признають фашизм.

На своє велике здивування, каже він, не стрінув між ними ні одного прихильника етіопської авантури.

Пише він, що Італійці ждуть, що Франція й Англія вратують їх від війни, в котру їх жене їх власний уряд.

Цікава доля народа під абсолютною владою: шукає спасення в чужих урядах.

ЧОМУ ВІЙНА?

Відома американська письменниця Перл Бок забрала слово в дискусії про війну, що розвелася на конгресі „Жіночої міжнародної ліґи для мира й свободи", що відбувався в Ґвайт Плейнз, Ню Йорк, та висказала погляди, зовсім протилежні поглядам інших бесідниць.

Вона наперед спротивилася поглядам, що мовляв нині світ так настроєний до війни, як він був у 1914-тім році. Вона каже, що люди вже знають, що це значить війна та не хочуть війни, бо не вірять, щоби війна могла вирішити якенебудь питання.

„А все таки", говорила вона, „не дивлячися на те багато людей війни хоче. Не тому, що вони не знають страхіть ні пустоти війни, але тому, що життя для багатьох людей є ще страшніше і пустіше, ніж війна. Хто попав у розпуку, пекла не боїться, — тільки, що не вмре. Найближча війна це найкращий вихід з цеї розпуки".

ДЕ Є ПРАВДИВА ДЕМОКРАТІЯ?

Берлінський кореспондент „Манчестер Гардієна" доносив дня 23-го серпня про промову д-ра Ґебельса, націстичного міністра пропаганди, в опері Кроля перед публикою, що між іншими мала багато учасників не міжнародний конгрес карного права.

Каже кореспондент: „На велике здивування приявних Англійців та Американців, д-р Ґебельс описував націстичний режим як „справжню модерну демократію", яку він протиставив „викривленому образови демократії", який давали попередні політичні партії в Німеччині".

Та Англійцям і Американцям нема що так дуже дивуватися. Большевики теж ведуть кампанію проти демократії, а проте в пропаґандистичній літературі большевизму звичайно говориться про большевицьку диктатуру як про одиноку справжню демократію.

АМБАСАДОР БЕЗ ХАТИ.

Ходять чутки, що один з перших наслідків напружених відносин між Росією й Америкою буде те, що Америка не виконає свого пляну виставити будинок для свого амбасадора в Москві, на яку ціль американський уряд уже навіть визначив був гроші.

Рівночасно майже в англійських газетах появилася вістка, що американський уряд постановив зібрати всі уряди американської амбасади в Лондоні в один будинок. З того приводу газети пригадують собі часи, коли американська амбасада в Лондоні не мала ще ні одного дому. Кажуть, що десь раз один американський дипльомат плентався пізно нічю по Трафальґарським Сквері в Лондоні. Чемний поліцай порадив йому йти до хати.

„До хати?" сказав дипльомат. „Я не маю хати! Я ж американський амбасадор!"

Чи не боїться уряд, що щось подібного може трапитися американському представникови в Москві?

СОЦІЯЛІЗМ У НІМЕЧЧИНІ

Помилявсь той, хто думав би, що теперішній режим у Німеччині (влада Гітлера) має вже всі трудноші за собою і що ця влада буде тривати ціле тисячеліття, як це твердить провідник німецького фашизму чи пак націонал-соціялізму. Сам Гітлер мусів зовсім недавно говорити публично про дальшу боротьбу свого режиму з внутрішніми ворогами. Що то за вороги?

Німецькі консервативи (монархісти), католики, соціял-демократи, комуністи і інші. Як видно з цього, фронт противників Гітлерової влади доволі широкий. Можна назвати ще „Чорний фронт", націонал-соціялістів, що відкотилися від Гітлера і стали в рішучу опозицію супроти його влади. Але й після „чистки" переведеної в партії Гітлера кровю і залізом 30. червня 1934 року, так звані „радикальні елементи" не були винищені в націонал-соціялістичній партії. Хоч вони може й те не творять зорганізованої опозиції, та проте ці радикальні елементи жиють. Їх зріст підсилює ще й те, що вони для свого невдоволення проти політики Гітлера мають ґрунт у **програмі** націонал-соціялістичної партії. Не слід забувати, що програма Гітлерової партії є **соціялістична**. Тільки цим можна пояснити, що цій партії взялося повести за собою не тільки маси зруйнованого кризою міщанства, але й відірвати від двох робітничих партій — комуністичної й соціял-демократичної значну скількість їх членства.

Розуміється, ніхто не може думати поважно, що Гітлер, Ґерінґ або Ґеббельс візьмуться виконувати соціялістичну програму своєї партії. Задалеко й затісно звязані вони з капіталами німецького промислового та фінансового капіталу. Якже оцінює партійна маса це братання своїх „антикапіталістичних" провідників з магнатами капіталізму? Бо всеж поза шукачами вигідних посад є в націонал-соціялістичній партії велика маса тих, що вірили в програму, вірили в соціялізм, обіцяний партійними провідниками. Гітлер називає цих невдоволених його політикою „замаскованими комуністами". Булоб наївно вірити цим твердженням, як ми не віримо заявам Постишева, що мовляв, Скрипник і інші українські комуністи — це „замасковані фашисти". Для зрозуміння, відносин у Німеччині подає добрий фактичний матеріял брошура відомого провідника „Чорного фронту" Оттона Штрассера ще з р. 1933 під назвою: „Марксизм є мертвий, соціялізм живе". (Брошура видана автором на еміґрації для поширення в Німеччині). Штрассер цими словами характеризує німецький націонал-соціялістичний рух:

„Націонал-соціялізм є революційний рух і штурмові відділи (ҐА) відчувають себе цілком справедливо, як ударне військо для нової Німеччини, для **протикапіталістичної Німеччини...** Цілі, кличі, слова націонал-соціялізму треба наповнити живим змістом, щоб розірвати з реакцією, щоб повалити капіталізм і виборюти й забезпечити перемогу соціялізму".

Спираючись на кличах націонал - соціялізму, Штрассер критикує політику Гітлера(якого називає, за його нерішучість, „жирондістом" та Керенським:

„Народня спільнота? Добре! Але чи це народня спільнота, коли 18 тисяч великих землевласників володіють пятою частиною цілої Німеччини, як приватною власністю, а 5 мілїонів селянських родин обробляють решту. Чи це народня спільнота, коли 3½% населення мають понад 90% цілого німецького народнього майна, а 96½% як зовсім або частинно ненаситні пролетарі терплять визиск... Національна свобода? Добре! Але чи це національна свобода, коли тисячі і десятки тисяч членів народа гинуть в тюрмах, на каторгах та в концентраційних таборах тільки через те, що вони зіставаються непохитно вірні своїй ідеї"?

Чи має ця пропаганда провідника „Чорного фронту" успіху у Німеччині? Безперечно має. Не треба забувати того, що Німеччина складається на ¾ з робітників, з промислового пролетаріяту. Цю маса не може бути насичена самими гаслами „національної рівноправності" німецького народу в світі, вона хоче рівности і волі також внутрі, в самім народі. Для цієї маси мусять і тепер ще Гітлер і його підватажки говорити про свою ворожість до капіталізму та про „щиро німецький соціялізм". Але на ділі диктатура Гітлера буде ще міцніше вязати робітничі маси, щоб не допустити до здійснення обіцяної націонал-соціялістичної програми.

В. Р.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN PARISH CELEBRATES IN 25TH ANNIVERSARY FETE.

Plaintive strains of Ukrainian singing was heard yesterday afternoon in Hudson Avenue, where members of St. Josephat's Ukrainian Catholic Church celebrated the 25th parish anniversary, in an openair festival.

First a sacred number, then folk songs of the mother country were sung by a choir in the rear of the parish hall, where 600 persons were seated before a temporary platform. The band played "America" and "Star Spangled Banner," as well as "Shche ne Wmerla Ukraina," a patriotic piece of that coutnry.

The festival was preceded in the morning by High Mass celebrated in the church, the interior of which has been redecorated for the anniversary. The same priests who officiated, spoke to parishioners in their native tongue in the afternoon. The clergymen presented by Rev. Basil Turula, pastor, Speakers were Rev. Michael Kuziw, Syracuse; Rev. Stephen Pobutsky, Auburn; Rev. Eustace Sydoriak and Rev. John Zuck, Buffalo.

Treasurers of nine societies of the parish presented offerings.

After the program girls cut an immense birthday cake, elaborately decorated. It bore an inscription in green lettering in the frosting telling of the occasion.

(Rochester Democrat & Chronicle, Tuesday, Sept. 3, 1935).

Між сусідками.

— Мій чоловік не може ще встати. Перед кількома днями сів на заржавілий цвях...

— Що? І ще на нім сидить?!...

Пане імпресаріо, цією вашою чудодитиною нас не обдурите! Цей ваш „десятьлітній" скрипак уже мусить голитися!

— Ну, то щож такого? Саме тому він чудодитина!

Пяте через десяте.

Є сьогодні купці, що якби не те, що мають довги, не мали би нічого.

ПЕРШИЙ БУКВАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ В АМЕРИЦІ.

Згідно з ухвалою Шкільного Комітету під головством Впр. о. В. Лотовича, я виготовив перший Буквар для українських шкіл в Америці.

Складаючи цей Буквар я старався дати таку книжечку-підручник, який був би практичний для навчання рідної мови наших дітей в Америці. Я дбав за те, щоб при кожній лекції діти завчали й граматику. На початку подаю абетку з малих і великих букв тому, що наші діти мають вже поняття про букви з американської школи. Букви писані пристосовую до американських букв так, щоб дітям лекше було запамятувати. Скрізь стараюся подати основи української правописи соборної літературної мови за проф. д-ром І. Огієнком. Завдання подаю завжди дрібним письмом. Ці завдання подаю не так для учнів, а більше для самих вчителів, щоб вони мали про що побалакати з дітьми. Мушу сказати, що при укладанні Букваря мав я ріжні трудноші, головно через його мову й правопис, але завдяки помочі добрих людей, трудноші усунено.

Вважаю за свій обовязок зложити прилюдно подяку Впр. о. П. Понятишинови, д-рови С. Демидчукови й д-рови Л. Цеґельському за вказівки, які вони мені давали при складанні цього Букваря. Також щиро-сердечно дякую Впр. о. В. Лотовичеви за те, що взяв на себе трудну працю фінансування видавництва Букваря.

Звертаюся до Шановних учителів, що навчатимуть по моїй книжечці, з щирим проханням поділитися зі мною своїми думками про цю книжечку. Мені булоб дуже цікаво знати, що в моїй книжечці трудного, що можна викинути з неї, а що варто додати та яких слів в книжці діти не розуміють. Всім, хто пришле мені (600 High Street, Newark, N. J.) такі свої замітки, я заздалегідь щиро дякую.

Т. Каськів.

Будильник.

— Мій будильник знаменитий! Як зачне дзвонити, сусіди побудяться, стануть гримати у мої двері — і тоді я напевно буджуся!

Аркадій Аверченко.

ТОВАРИШКА ПОДОРОЖІ

Коли Олена Миколаївна довідалася, що я їду на Крим, зараз мені сказала:

— Невже це правда, що ви їдете на Крим?

— З кінцем цього тижня.

— Ах то чудово! Я також з кінцем тижня мушу бути там. Чи годиться, щоб ми разом їхали? Знаєте, як то є слабій жінці, ще до того вдовиці, їхати в таку далеку дорогу.

— Дуже радо, пані, — сказав я одушевлений, що мала стільки довіря до мене.

Та мій приятель Перепелтів не був такий одушевлений, як я.

— Чи ти збожеволів? — сказав мені, як ми були самі.

— Таж це гарна, молода вдова.

— Ах, чекай аж її пізнаєш. Це найпекрійша жінка в світі. Будеш її слугою як день так ніч. Будеш її носієм, будеш чистити її черевики. Мусітимеш відповідати за всі спізнення, за всі протяги в вагоні, за поганий харч. Мусітимеш уважати на її великі пудла та валізки. Словом, ти скінчений дурень, коли взяв на себе такий обовязок.

— Щож пораджу, — відповів я — коли вже взяв на себе цю відповідальність. Зрештою я не такий песиміст.

— Спитаю тебе про це, як вернешся...

Їхати мали ми в пятницю, в одинацятій годині вечором.

Я прийшов пятнацять хвилин скорше, поклав валізку під лавку у гостинниці першої кляси так спокійно пішов проходжуватися.

— Ах, Боже, ось де він! — чую мою товаришку подорожі. Я всюди шукала за вами. Де ви були?

— Ах, це ви, пані, — відповів я здивований. — Якжеж там ви, якжеж, будь ласка?

— Спасибі, — відповіла вона неспокійно — що тут робите, рухайтеся!

— От так, я трохи проходжувався.

— Чи ви вже купили карти?

— Які карти? — відповів я здивовано.

— Алеж прошу вас, невжеж залізницею їдеться даром?

— А, правду кажете, — сказав я після кількахвилинної надуми.

— Та добре, одначе візьміть їх скоро!

— А де купуються карти? Де каса?

— Ви наче дитина. Дайте носієви, зараз купить.

— А як носій утікне з грішми?

— Навіщо він має число на шапці?

— Число? Хто мені заручить, що я затямлю собі число?

— То запищіть собі його, відповіла вдова підсміхаючись.

— Я оставив дома олівець.

— Слухайте, таж втратимо поїзд!

— Ніщо не є лекше, — відповів я поглядаючи на годинник — ще є всього пять хвилин часу.

Вона нервово тупнула ногою об землю та сказала мені сердито:

— Щоби ви мені відси не рушилися, я куплю карти!

— То добре, — відповів я, будьте спокійні, я не рушуся.

Не минуло й дві хвилини, як молода жінка кликнула мене:

— Ходіть скоро, поїзд буде рушати!

Я побіг за нею. Вона зупинилася та спиталася мене:

— А де ваша валізка?

— Валізка під лавкою в ресторані першої кляси. Можу взяти її пізніше.

— Пізніше? Чи ви з глузду зсунулися! Пане, біжіть зараз направо ось...

— А де я вас найду? — спитав я її.

— Чи ви дитина? Чекатиму на вас ось тут. Гарний товариш подорожі!

— Прошу вас, зачекайте, зачекайте на мене, прошу вас, — сказав я зовсім спокійно.

— Добре, добре! — крикнула вона.

Ми прийшли на перон зовсім задихані.

— Де поїзд? спиталася вона.

— Алеж... алеж... невже не бачите, що то вантажний поїзд? А ось тут носій... Де є поїзд до Одеси?

— Онтой там, пане, — відповів носій, скинувши шапку.

Поїзд рушив, як лише ми ввійшли до переділу. Олена Миколаївна обтерла зіпріле лице, всміхнулася та сказала:

— Без мене ви булиб утратили поїзд...

— Таки так! Я подивляю вашу притомність ума. Ці карти, ці носії, вся ця метушня винні, що я втратив голову.

І так ми гуторили якої пів години.

Нараз я обізвався:

— Я голоден!

— То чому ви не взяли собі чого у ресторані?

— Тоді я не був голоден. А зрештою, я таки забув...

— Невжеж це можливе? Чекайте, небаром приїдемо на одну більшу стацію, там є добрий ресторан. Погляньте до розкладу їзди.

— Я не маю.

— Ось вам мій.

Я взяв розклад їзди, заглянув до нього та сказав:

— То дуже велика книга! Тут дуже багато стацій з усіх сторонами. То страшне! Я голоден... Ще три години?

— Три години? Якжеж це?

— Теріоки...

— Ах, та вам іще треба би ґувернантки! Таж ви не вмієте навіть пошукати в розкладі їзди! То не чуване...

— Я гадаю, що хто визнався би цьому, то був би велика людина.

— Дайте сюди, — перебила вона нервово — не миче й двадцять хвилин, а приїдемо на стацію з рестораном. Поїзд стоїть десять хвилин.

— Це рішучо замало. Я напевно втрачу поїзд.

— Будьте спокійні, ви дитина. Я піду з вами. Та де ви досі жили? Невже у хмарах? Як ви можете жити, коли все спізняєтеся, коли не знаєте нічого, що робите, коли тратите притомність через яку небудь дрібницю?

— Погано, пані, — сказав я їй схвильовано. — Мій батько помер, а моя мати далеко... Боже, який я радий, що я знайшов таку мудру та досвічену товаришку подорожі.

— Не журіться. Таж і цей, що не має духа, може перемогти дійти до мети — сказала вона материнським голосом. — З вас велика дитина...

Я ніколи не мав іще такої любої товаришки, як була Олена Миколаївна.

Вона дбала про мене. Дала мені пити та їсти. Раненько принесла мені гарячої кави й ця гарна вдова дуже раділа як побачила, що я протираю пальцями очі наче дитина, та сказала:

— Ось, дитинка пробудилася! Ось, гарненька, гарненька дитинко, кава для тебе!

А я, признаюся вам, був дуже радий, що пробудив у ній материнські почування.

Заки я ще вернувся з подорожі, зателеграфував я до приятеля та просив його, щоби ждав на мене на стації.

Ми щиро привиталися.

Товаришка подорожі сказала мені при прощанні:

— А не перестудіться. Ах, я забула, скажіть мені число телефону вашого готелю. Чи хочете, щоб вам приготовили купіль? Може хочете їсти?

Мій приятель видивився на мене. Це мене дуже бавило.

— А твоя валізка де? — спитав мене приятель.

— В мене є, — сказала Олена Миколаївна.

— Він наче дитина. Пішлю вам вашу валізку моєю послугачкою.

Сказала це, всміхнулася та пішла.

Перепелтів похнюпив голову. — Клянуся тобі — сказав за хвилину — я не можу зрозуміти, як ти зумів приборкати таку примхувату жінку. Вона дуже дбає про тебе... Слово чести, я не розумію... Скажи мені, як ти зробив це?

— Любий приятелю, — відповів я йому підсміхаючись загадочно. — Урядові тайни не вільно зраджувати. Можу тобі лише це сказати: ця вдова, це ідеальна жінка, принайменше... для мене. Сподіюся, що могтиму зробити з нею ще одну подорож: подорож до шлюбу.

ПРАВДА ПРО ТУРЕЦЬКІ ГАРЕМИ

Життя Туркин колись і сьогодні.

Стара Туреччина для чужинців була загадочна та незрозуміла м. і. через гареми. А гареми вже давно не існують і живуть хіба в уяві авторів авантурничих повістей. Був то останок релігійного та строгого середньовіча, тому перестали існувати самі від себе. В Туреччині нема невільництва жінок і вже давно не було, нема гаремів і не було їх тому 20 ба й 30 літ. І передтим було гаремів дуже мало. Сьогодні Туреччина чи не найбільше здержлива країна під цим оглядом. На доказ того скаже вам кожний турецький службовець, що в Туреччині є більше старих парубків і старих дівчат, ніж в інших країнах.

Аж до післявоєнного перевороту мабуть одинокий гарем на більшу скалю був у Царгороді лише в султанській палаті. Та й той був радше для репрезентації, ніж для султанської потреби.

Тепер у Туреччині привитає вас у віконці на почті приємною усмішкою турецька урядничка, в крамницях обслуга жіноча, в школах незвичайно багато студенток, що із запалом студіюють. Ба відвідують і танкові забави зовсім самі, без опікунок. На берегах Босфору — а Царгород має чудову пляжу — купаються турецькі жінки разом із мущинами!

Треба знати Туреччину з давніших часів, щоб зрозуміти, який то переворот пережила Туреччина.

Щоб краще й знати колишні й сьогоднішні часи, треба згадати про бувші гареми. Старий осідок падишахів відзначався передовсім великими будовами гарему. Музулманський володар не потребував ніяких авантурних любовних пригод як інші володарі.

Жінки турецького гарему ділилися на кілька кляс: кадіни, ґадікліки, усти, шахзірди й ґарії (джарії). Всі без виїмки були поправді невільницями. Султан діставав їх у дарунку, або купував їх. Звичайно були з черкеського племени. Ніколи не брав собі падишах дочки визначних людей держави, не з державних причин, а тому, що також мусілиб бути невільницями — бо дружини султан не мав. До дружини (себто справжньої жінки) наближалися хіба ті, що звалися кадінами. З них кожна мала свій власний почот. Та що кадіна не була рівнозначна із справжньою жінкою, можна пізнати з того, що не вільно їй було наприклад у падишаховій присутности сісти, положитися на подушки, на канапку або навіть на стілець. Це вільно було тільки падишаховим дочкам, які мали й інші першенства перед кадінами, напр. могли вживати титули „султан" із додатком власного імени. Султан мав обовязок відвідувати кадіни по порядку. Коли не держався того, викликав завість і невдоволення між іншими. А всеж діялося й таке, а так відзначені жінки діставали титул: „хасакі султан".

Або такі ріжні фантазії про евнухів, чорних і білих? Їх нагайки на жіноче тіло? Це смішне, бо навіть евнухам не вільно було ввійти до жіночих кімнат, не то доторкнутися котроїсь із султанських жінок. Евнухи пильнували лише гарему із зовні. Одинока султанова мати, звана „валіде султан" втішалася привілеями поміж усіми жінками, бодай після того, як син ступив на престол. Інші жінки, хочби мали й більше дітей, не мали ніяких прав.

Що торкається скількости дітей, то падишахи під цим оглядом були благословені. Так напр. Мурат III. мав їх щонайменше 105, а зате султан Ахмет III. мав усього 35 синів і дочок. Всеж родина Османів була на вимертю. Причин того є чимало. Передовсім діточі недуги, що лютували не лише в Стамбулі, а також і в цісарській палаті віддавна. Далі були тут деякі закони, що хоч строгі, а всеж довгі століття були проваджені з невблаганою строгістю. Так напр. згадуваний вже Мурат II., як наступав на престіл, казав удушити пятьох своїх братів. Його наслідник і син Магомет III. вдушив 17 братів, а до того ще казав утопити в морі 7 вагітних невільниць. Було то більше ніж нелюдське, тому цей катівський вчинок поручили глухонімим, щоб не чули й нікому не зрадили проклонів і нарікань стільки молодих людей. Та закон (двірський) домагався вбивства для безпеки падишаха й держави, може теж і з фінансових причин.

Та і наслідник престола не мав вистелено рожами. Володар замикав наслідника престола в вузьких кімнатах званих „кафес" (себто до кліток). Там його постійно стерегли, він не смів виходити денебудь. Час мав йому сходити на молитвах і забавах із неплідними невільницями. Не дивота, що як ступив на престіл, не знав нічого іншого, лише гаремові забави. А це була також одна з причин упадку великої османської держави.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

КІР ЦЕ ПОВАЖНА НЕДУГА.

(Подає Джан Л. Райс, директор здоровля міста Ню Йорку).

Кір не можна вважати за маловажну недугу, а коли одна дитина занедужає, матері не повинні дозволяти іншим дітям стикатись з такою хворою дитиною віручи, що, мовляв, вони все одно, скорше чи пізніше, наберуться тої зарази, отже хай уже тепер усі разом перехорують. Звісно, що подібне ще й тепер водиться серед більш несвідомих матерей. Це є найбільш небезпечний поступок, бо не кожна дитина може видержати атаки недуги.

Цього року недуга кору незвичайно поширена в місті Ню Йорку, як також по інших сторонах. Донесення виказують, що в самім місті Ню Йорку приблизно сто дітей померли від кору на протязі перших шість місяців 1935 р. Одначе знаємо, що число було мабуть три рази більше, тому, що багато дітей померло на запалення легенів, спричинене недугою кору. В таких випадках звичайно причину смерти записується не на рахунок кору, але запалення легенів.

Лікування кровю родичів здержить хворого на кір від запалення легенів як теж дасть змогу хворому збудувати відпорну силу проти пізніших інших занедужань. Таке лікування чимраз більше поширюється по багатьох округах. Щоби це важне лікування принесло користь, треба завсіди кликати родинного лікаря, коли показується, що дитині грозить небезпека кору. Лікар тоді перетягне малу скількість крови з матери або батька хворій дитині. Тоді хоч кір розвинеться, то атаки будуть слабі і не прийде до запалення легенів.

Кожду дитину, котра занедужає на кір, треба покласти до ліжка негайно та держати її осторонь від усіх інших дітей. Таке поступування допоможе здержати поширення недуги. Медична наука ще не зуміла винайти охоронний середник як наприклад проти дифтерії. Одначе знаємо, що застрикування кровю родичів звичайно охоронить від запалення легенів, яке приходить в наслідок кору. Знаємо теж, що після видужання з кору, дитина буде охоронена від недуги на ціле життя.

ФЛІС.

— Я сказав моїй дочці, що коли її хто поцілує, то застрілю його.

— А вона що на це?

— Сказала, щоб я купив собі скорострів!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 13-го вересня, в годині 7-мій ввечір, в гали церковній. Просимо всіх прийти на означений час. Літо минуло, час холодний, тому приходіть більше на збори і приводіть нових членів, яких будемо приймати без вступного. Голосіться до секретаря, або предсідника. Не забудьте вирівнати свої вкладки, так, щоб не перетягати з року на рік. — І. Березяк, предс.; М. Куба, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в пятницю, 13-го вересня, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон вул., в годині 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прибути на час, бо маємо важні справи до полагодження. Нових кандидатів, котрі хотілиб стати членам Товариства і У. Н. Союза, просимо прибути на збори, а ми радо вас приймемо. Взиваємо батьків, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, хай стараються вписати на цих зборах. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости, а не перетягали свого довгу з місяця на місяць. — В. Вітушинський, предс.; М. Генега, кас.; К. Пілат, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорозька Січ, від. 385, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, по Сл. Божій, у церковній гали. Просимо всіх членів прибути на означений час. — О. Шабатура, предс.; Н. Дмитрук, кас.; О. Козак, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира Вел., від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, дня 15-го вересня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі, 1523 Гікори вул. Просимо всіх членів прибути, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки та інші належитости, бо з противнім разі будуть суспендовані. — Уряд.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, в годині 12-тій вполудні, в гали на Сікат вул. Просимо всіх членів явитись на час і вирівнати свої вкладки. Члени, котрі занедбали платити свої вкладки, будуть суспендовані. Члени, котрі ще не вписали своїх жінок і дітей до У. Н. Союза, хай впишуть на цих зборах. — Стефан Михайлюк, предс.; Ів. Слупецьки, кас.; В. Тарас, секр.

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союза, від. 50, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, в годині 1-ші пополудні, в галі де звичайно. Напоминаємо всіх членів, щоб конечно прийшли на ці збори. — М. Шемичик, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. У. Н. Союза, від. 292, подає до загального відома усім своїм членам, що збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, в годині 12:30 пополудні, зараз по Сл. Божій, в гали паорхіяльній при Кліперт і Едвард вул. На ці збори обовязково має прибути кождий член, а ті, котрі ще не заплатили за тикети на пікнік, зволять це зробити на зборах. Пригадуємо тим членам, котрі затягають з вкладками, що коли не заплатять бодай в части, то за них з відділової каси не висилаємо більше. Старайтеся приєднувати нових членів та користайте з привілеїв, які тепер Союз дає за приєднування членів. — Іван Форись, предс.; Ілія Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, в 2-гій годині пополудні, в місці де звичайно. Приявність кождого члена є конечна, бо маємо важні справи до полагоджения. Подаємо до відома тим членам, котрі не платять вкладок до місцевої каси, щоб свою вкладку платили точно що місяця, бо згідно з ухвалою з каси висилати не будемо. — Н. Білецький, предс.; Д. Медецький, кас.; Ів. Кульматицький, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 14-го вересня, в годині 6-тій ввечір, в гали Литовській. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. — І. Бряць, предс.; І. Гармич, кас.; І. Сухий, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє своїх членів і членкиць, що збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, в годині 10-ті рано, в Українській Школі, 12072 Джоз. Кемпав, при Карпентер вул. Просимо всіх членів явитися на час, бо маємо баагто важних справ. — П. Андрушків, секр.

ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 15. вересня, в 2-гій годині пополудні, в гали Мих. Негребецького, 84. Н. Рівер вул. Обовязком кождого члена є бути приявним на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Контрольори мають прибути о годину скорше і сконтролювати книжки, бо в противнім разі будуть карані згідно зі статутом. — Й. Мицьо, предс.; Мих. Негребецький, кас.; Й. Кривий, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Віддія 280 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, в годині 2-гій пополудні, в Українськім Горож. Клюбі, 414 7-ма вул. Просима всіх членів, щоб постаралися прибути в означенім часі. Довгуючі члени щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Р. Рубльовський, секр.

Побажання.

Були іменини дочки. Всі складають їй побажання. Пан Ромко каже:

— А я, панно Галю, бажаю вам троє нараз...

Констернація. Панна червоніє. А пан Ромко тягне далі:

— Щастя, здоровля і всяких успіхів.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 3. вересня ц. р. померла **Сильвестра Кіт**, членкиця тов. ім. Т. Шевченка, від. 281 У. Н. Союза в Бейон, Н. Дж. Покійна померла по кількатижневій недузі, проживши 47 років. До У. Н. Союза належала від 1925 р. Була довголітньою касіеркою бувшого 287 відділу. Оставила мужа і троє дітей.

Покійна була дуже доброю Українкою. Ніколи не відказала жертви на жадну народну ціль. Походила зі села Стрівки, повіт Бібрка, Західна Україна. Похорон відбувся дня 6. вересня. Останню прислугу віддали тов. ім. Т. Шевченка і Жіноче Товариство ім. Ольги Басарабової, прощаючи на віки чесну і добру українську громадянку.

Земля Її Пером!

Л. Бачинський, секр.

Термінольогія.

Коли держава ошукує державу це — дипльоматія; коли політик політика це — політика; коли генерал генерала — стратегія; коли купець купця — комерція; коли соціяліст соціяліста — соціялтехніка; а коли проста людина людину це — злодійство.

Призвичаєння.

Вдова, яка поховала вже трох чоловіків, вертається з похорону четвертого і плаче. Її приятелька намагається її потішити:

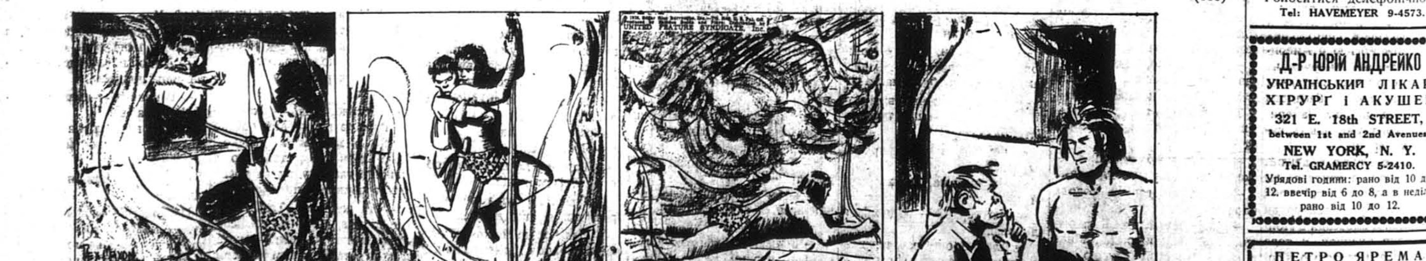
— І чого ви все плачете? Таж для вас це не першина. Стільки ви вже їх поховали, що вже повинні були до цього призвичаїтися.

На це вдова, плачучи:

— Та я вже з призвичаєння плачу...

ТАРЗАН І ПРОЛЄВ.

(116)

Тарзан скоро спустив Творця через балюстраду і вхопив за шнур. „Я спущуся наперед", сказав він, „щоб упевнитися, що ти не втечеш і поможеш мені вратувати дівчину". Горілячий бог глянув униз і задрожав із страху. „Ябе не міг ніяк цього доконати" — крикнув він, „яб упав!".

„Коли так, то перекинь ногу і вчепися моїх плечей", розказував Тарзан і подав руку, щоб помогти йому. Тепер поволі спускався Тарзан посеред гризучого диму й через підсмалюючу полумінь. Його легені мало що не пукли, коли станув ногою на твердім помості.

Відразу він кинувся на підлогу, щоб відітхнути. Опісля він шарпнув і стягнув шнурок з гзимсу балюстради. Тепер вони знайшлися на долішнім даху, 10 стіп від землі. При помочі линви вони знову спустились на землю, де знайшли досить безпечне місце між замком і виставкою вгору скалою.

„Ходи сюди", закликав Тарзан, „ми підемо на фронт замку, щоб переконатися, чи дівчина втекла". „Мусимо бути обережні" — остерігав горілячий бог. Цей вогонь міг притягнути велику товпу. Я маю ворогів, що радо мене схопилиб і нас обох знищилиб".